

KÚRIA

Bfv.I.1270/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év november hó 11. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szekszárdi Törvényszék 3.B.181/2011/75. számú, valamint a Pécsi Ítéltábla Bf.II.192/2012/31. számú ítéletének **III. rendű és IV. rendű terheltek**re vonatkozó részét megváltoztatja,

a terheltek cselekményét a Btk. 365. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett rablás büntettének, a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés I. fordulata szerint minősülő testi sértés büntette kísérletének - melyet Korsós István IV. rendű terhelt bűnsegédként követett el -, valamint a Btk. 194. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontjának I. fordulata szerint minősülő, társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértése büntettének minősíti.

III. rendű terhelt főbüntetését 13 (tizenhárom) év, IV. rendű terhelt főbüntetését 14 (tizennégy) év szabadságvesztésre enyhíti azzal, hogy azt fegyházban kell végrehajtani és a terheltek a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsáthatóak feltételes szabadságra,

elrendeli a IV. rendű terhelttel szemben a Kalocsai Városi Bíróság 4.B.169/2008/21. számú ítéletével kiszabott egy évi börtönbüntetés végrehajtását,

a terheltek által a 2010. december 22. napjától 2012. december 7. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt a velük szemben kiszabott szabadságvesztésbe kell beszámítani.

Egyebekben az ítéleteket III. rendű és IV. rendű terheltekre vonatkozó részében hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, illetve azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Szekszárdi Törvényszék a 2012. április 24. napján kihirdetett 3.B.181/2011/75. számú ítéletével III. rendű és IV. rendű terhelteket bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett rablás büntetében [1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetében [1978. évi IV. törvény 175. § (3) bekezdés I. fordulat a) pont], és társtettesként elkövetett testi sértés büntetének kísérletében [1978. évi IV. törvény 170. § (1) bekezdés, (6) bekezdés I. fordulat]; ezért halmazati büntetésül mindkét terheltet életfogytig tartó fegyházbüntetésre és a közügyek gyakorlásától tíz-tíz év eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztésből mindketten húsz-húsz év letöltése után bocsáthatók legkorábban feltételes szabadságra. Emellett a IV. rendű terhelttel szemben elrendelte a Kalocsai Városi Bíróság 4.B.169/2008/21. számú ítéletével kiszabott egy évi, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását is, rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Pécsi Ítéltőtábla a 2012. december 7. napján kihirdetett Bf.II.192/2012/31. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; a testi sértés büntetének kísérletét III. rendű terhelt tekintetében tettesként, míg IV. rendű terhelt vonatkozásában bűnsegédként elkövetettnek minősítette; megállapította, hogy a IV. rendű terhelttel szemben a Kalocsai Városi Bíróság által kiszabott egy évi börtönbüntetés nem hajtható végre. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Miután a III. rendű és IV. rendű terheltek terhére megállapított bűncselekmények - a rablás, a személyi szabadság megsértése és a testi sértés kísérlete - a cselekmény elkövetésekor hatályban volt 1978. évi IV. törvény 137. § 17. pontjára figyelemmel személy elleni erőszakos bűncselekménynek minősülnek, az eljáró bíróságok velük szemben a büntetést az 1978. évi IV. törvény 85. § (2) és (4) bekezdésének figyelembe vételével szabták ki.

A hivatkozott 85. § (4) bekezdése szerint akkor, ha bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább három a 137. § 17. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény volt, a (2)

bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedett, és amennyiben a büntetési tétel így felemelt felső határa a húsz évet meghaladta, vagy a törvény szerint bármelyik bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető volt, az elkövetővel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kellett kiszabni; a felhívott (2) bekezdés szerinti büntetési tétel pedig a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabbával volt azonos.

Az Alkotmánybíróság azonban a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének folyamatban lévő ügyben történő alkalmazása kizárása, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendelése kapcsán meghozott 23/2014. (VII.15.) AB számú határozatában megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes, emellett megállapította azt is, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes; ezért az utóbbi törvényhelyet a hatálybalépésére, 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisítette, egyben elrendelte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdése, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

Az Alkotmánybíróság határozatára figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a jogerős ügydöntő határozatokkal szemben felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontjára alapozva.

Az indítványozó szerint a Be. 423. § (2) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati indítványt az elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni, ezért a III. rendű és a IV. terheltek cselekményeit a 2012. évi C. törvény rendelkezései alapján kell minősíteni, és velük szemben a büntetést is e törvényt alkalmazva kell kiszabni.

A büntetés kiszabása során álláspontja szerint az alaptörvény-ellenesnek minősített törvényhely alapján kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés helyett határozott tartamú szabadságvesztés kiszabása indokolt, amelynek mértéke a Btk. 81. § (3) bekezdésére figyelemmel öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, a büntetés kiszabásakor irányadó középérték pedig tíz év.

Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria a Szekszárdi Törvényszék, valamint a Pécsi Ítéltábla ítéletét változtassa meg,

III. rendű és IV. rendű terheltek cselekményét minősítse a 2012. évi C. törvény szerint, mindkét terhelttel szemben enyhítse a kiszabott főbüntetés tartamát, a Btk. 38. § (2) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy a terheltek legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követően bocsáthatók feltételes szabadságra, továbbá IV. rendű terhelt esetében rendelje el a Kalocsai Városi Bíróság 4.B.169/2008/21. számú ítéletével szemben kiszabott - két év próbaidőre felfüggesztett - egy évi börtönbüntetés végrehajtását; egyebekben a megtámadott határozatokat mind a III. rendű, mind a IV. rendű terhelt vonatkozásában hatályában tartsa fenn (BF.1267/2014/1.).

A felülvizsgálati indítványra tett észrevételeiben a IV. rendű terhelt vitatta a tényállásban rögzítetteket, saját vallomásait visszavonva, illetve társai, valamint a sértett szavahihetőségét kétségbe vonva; emellett a büntetése lényeges enyhítését kérte egészségi állapotára tekintettel.

A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, és az a felülvizsgálati indítványban nem is támadható.

Miután a terhelt észrevételeiben a bizonyítékok helytállóságát vitatva a törvényi tilalom ellenére a tényállást támadta, azokkal a Kúria érdemben nem foglalkozott.

A Kúria az ügyészi indítvány alapján a megtámadott határozatokat a Be. 423. § (4) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati indítványban megjelölt ok alapján, valamint a hivatkozott törvényhely (5) bekezdésére figyelemmel a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre tekintettel bírálta felül.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában felhívott, a 376. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértést azonban nem észlelt.

A Be. 416. § (1) bekezdés e) pontja szerint a bíróság jogerős ügyszózat határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát rendelte el.

A Legfőbb Ügyészség ezen pontra alapított felülvizsgálati indítványa megalapozott.

A felülvizsgálatnak az idézett törvényi rendelkezés szerint további feltétele az is, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előéletéhez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott

büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, illetve végrehajthatósága nem szűnt meg.

III. rendű és IV. rendű terheltek a kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztést jelenleg is töltik, így a felülvizsgálati eljárás törvényi feltételei mindkét terhelttel szemben fennállnak.

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is utalt, a Be. 423. § (2) bekezdése szerint a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt az elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

Ebből következően a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a hatályos Btk., azaz a 2012. évi C. törvény rendelkezései az irányadók.

A Btk. 2. § (1) bekezdése szerint a bűncselekményt az elkövetéskor hatályos büntető törvény szerint kell elbírálni, azonban a (2) bekezdés szerint az elbíráláskor hatályos büntető törvényt kell alkalmazni, ha eszerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el.

Ezért a Kúriának egybe kellett vetnie a terheltek terhére megállapított bűncselekmények elkövetésének idején hatályban volt a jelenleg hatályos anyagi jogi rendelkezéseket, mégpedig az Alkotmánybíróság által megsemmisített, illetve alaptörvény-ellenesnek minősített jogszabályi rendelkezések figyelmen kívül hagyásával.

Miután a terheltek által elkövetett cselekmény mind az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény, mind a Btk. szerint bűncselekmény, a két törvény rendelkezéseit arra figyelemmel kellett egybevetni, hogy melyik eredményez a vádlottak számára kedvezőbb elbírálást.

A töretlen bírói gyakorlat szerint annak eldöntésénél, hogy melyik törvény alkalmazása eredményez kedvezőbb elbírálást a terheltek nézve, elsősorban a bűncselekmény törvényi büntetési tételéből kell kiindulni.

Az irányadó tényállás szerint a terheltek a rablás büntettét fegyveresen és csoportosan követték el; az 1978. évi IV. törvény 321. § (4) bekezdés a) pontja a fegyveresen elkövetett rablás büntettét öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni, míg a Btk. 365. § (3) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülő fegyveresen és csoportosan elkövetett rablás büntettének büntetési tétele öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés.

Ugyanakkor egyezik az 1978. évi IV. törvény 170. § (6) bekezdés

szerinti, illetve a Btk. 164. § (8) bekezdés szerinti életveszélyt okozó testi sértés büntettének büntetési tétele; e cselekményt mindkét törvény két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni.

Ugyanígy nem változott az aljas indokból vagy célból elkövetett személyi szabadság megsértése büntettének büntetési tétele; az mind az 1978. évi IV. törvény 175. § (3) bekezdés I. fordulat a) pontja szerint, mind a Btk. 194. § (2) bekezdés b) pontja szerint egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

Tartalmilag mindkét törvény azonosan szabályozza a halmazati büntetést.

Az 1978. évi IV. törvény 85. § (2) bekezdése szerint a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kellett kiszabni, és a (3) bekezdés szerint akkor, ha a törvény a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendelt, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a felével emelkedett, de az nem érhetette el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

A Btk. 81. § (2) bekezdés szerint a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni, míg a (3) bekezdés szerint akkor, ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

Az 1978. évi IV. törvény 83. § (2) bekezdése és a Btk. 80. § (2) bekezdése is tartalmilag azonos módon írja elő azt is, hogy a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó.

E szabályok alapján a halmazati büntetés irányadó tartama mindkét terhelttel szemben az 1978. évi IV. törvény szerint - figyelemmel annak 36. §-ára is - öt évtől huszonkét év hat hónapig terjedő, míg a Btk. szerint öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés; azaz számukra a Btk. rendelkezései eredményeznek kedvezőbb elbírálást.

A Kúria mindezekre figyelemmel a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva a megtámadott határozatokat III. rendű és IV. rendű terheltekre vonatkozó részében a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatva a terheltek cselekményét a Btk. 365.

§ (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülő társtettesként, fegyveresen és csoportosan elkövetett rablás büntettének, a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés I. fordulata szerint minősülő életveszélyt okozó testi sértés büntette kísérletének - melyet a IV. rendű terhelt a Btk. 14. § (2) bekezdése alapján bűnsegédként követett el -, valamint a Btk. 194. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontjának I. fordulata szerint minősülő társtettesként, aljas indokból elkövetett személyi szabadság megsértése büntettének minősítette.

Emellett a Kúria az előbb kifejtettekre tekintettel mindkét felülvizsgálattal érintett terhelt büntetését enyhítette.

A büntetés meghatározása során figyelemmel volt az Alkotmánybíróság 23/2014. (VII.15.) AB számú határozatában kifejtettekre is, mely szerint az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és a generális prevenciót.

Mindezek szem előtt tartásával a főbüntetés tartamának meghatározásánál figyelemmel volt a Btk. 80. § (1) bekezdése szerinti büntetéskiszabási elvekre, azaz az elbírált bűncselekmények tárgyi súlyára, a terheltek bűnösségének fokára, társadalomra veszélyességükre, továbbá az enyhítő és súlyosító körülményekre.

Az utóbbi körülményeket az első- és másodfokú bíróság zömmel helyesen tárta fel, azokat azonban a Kúria az alábbi eltérésekkel értékelte:

A megváltozott minősítésre figyelemmel mellőzte a súlyosító körülmények közül a csoportos elkövetést, ehelyett azt értékelte súlyosítóként, hogy a rablás büntette két oknál fogva is súlyosabban minősül.

Az Alkotmánybíróság határozatára figyelemmel súlyosító körülmény a kettőt meghaladó halmazat is.

IV. rendű terhelt javára nem enyhítő körülmény a részbeni - a bűnösségét vitató - beismerés. Ahogy azt a Kúria a BKv 56. számú kollégiumi véleményének II/11. pontjában kifejtette: enyhítő körülményként a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomás értékelhető, ami ugyan részbeni beismerés formájában is megvalósulhat; amennyiben azonban ez a bűnösségre nem terjed ki, büntetés-kiszabási körülményként szóba sem kerülhet.

A fentiekén túlmenően a Kúria végül figyelemmel volt a belső

arányosság elvárásaira. Az ügy I. és II. rendű terheltjének bűnösségét az eljáró bíróságok az 1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő rablás büntetében állapították meg, melyet az I. rendű terhelt felbujtóként, a II. rendű terhelt bűnsegédként követett el; ezért az I. rendű terheltet tíz évi fegyházbüntetésre és tíz évi közügyektől eltiltásra, a II. rendű terheltet kilenc évi fegyházbüntetésre és kilenc évi közügyektől eltiltásra ítélték. Így a kiszabott szabadságvesztés mértéke az I. rendű terhelt esetében azonos volt a középmértékkel, a II. rendű terhelt esetében pedig megközelítette azt.

Az előzőekben kifejtettekre, emellett arra a jelentős szerepre is tekintettel, amelyet a rablás büntetnének elkövetése során a III. rendű és a IV. rendű terhelt játszott, a terhükre megállapított többszörös bűnhalmazat miatt a Kúria a Btk. 80. § (2) és (3) bekezdésének figyelembe vételével a szabadságvesztés tartamát mindkét terhelttel szemben a középmértéket meghaladóan, a 81. § (3) bekezdése szerinti halmazati büntetés felső határát megközelítő mértékben állapította meg, és a III. rendű terhelt főbüntetését tizenhárom évi, míg az elbírált bűncselekményeket felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt elkövető, és ugyan visszaesőnek nem minősülő, de többszörösen büntetett előéletű IV. rendű terhelt főbüntetését tizennégy évi szabadságvesztésre enyhítette.

A nagy tárgyi súlyú bűncselekményeket elkövető terheltekkel szemben ugyanakkor a közügyektől eltiltás tartamának enyhítését nem látta indokoltnak, azt azonban a Btk. 61. § (1) bekezdése és 62. § (1) bekezdése alapján tekintette kiszabottnak.

A Btk. 37. § (3) bekezdés ad) pontja alapján a szabadságvesztést a terhelteknek fegyházban kell letöltenie.

A feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezés a Btk. 38. § (1) és (2) bekezdés a) pontján alapul.

Tekintettel arra, hogy a IV. rendű terhelttel szemben határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabására került sor, a Kúria a Btk. 87. § b) pontja alapján elrendelte a Kalocsai Városi Bíróság 2009. december 9. napján jogerős 4.B.169/2008/21. számú ítéletével kiszabott - végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett - egy év börtönbüntetés végrehajtását is.

Az előzetes fogvatartásban töltött időt - amelyet az első fokon eljáró bíróság a feltételes szabadságra bocsátáshoz szükséges szabadságvesztés idejébe rendelt beszámítani - a Btk. 92. § (1) bekezdésére figyelemmel a terheltekkel szemben kiszabott szabadságvesztésbe kell beszámítani.

A Kúria az ítéletek egyéb rendelkezéseit törvényesnek találta, ezért azokat a Be. 426. § alapján hatályukban fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. november 11.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Vaskuti András s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bírószági tisztviselő